

Sygn. akt I ACa 290/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. C.

przeciwko P. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 20 listopada 2014 r., sygn. akt I C 8/14

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska (spr.)	SSA Ewa Tkocz	SSA Ewa Jastrzębska
-----------------------------	---------------	---------------------

Sygn. akt I ACa 290/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 listopada 2014r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo T. C. wniesione przeciwko P. M. o zapłatę odszkodowania w kwocie 2.268.824,30zł i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 7.217zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, iż nakazem zapłaty z 12 marca 2002r. (GNc 140/02) zasądzono od powoda i jego żony na rzecz pozwanego w niniejszej sprawie P. M. 106.864,67zł z umownymi odsetkami w wysokości 0,5% dziennie. Nakaz ten, po zaopatrzeniu go w klauzulę wykonalności, stanowi podstawę prowadzenia (z wniosku pozwanego) postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 721/02 przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. A. B.. Umową przelewu z 25 lipca 2005r. pozwany przeniósł za cenę 200.000zł na W. M. (1) i K. A. (1) część wierzytelności objętej nakazem zapłaty, tj. odsetki w skapitalizowanej kwocie 654.373,34zł. Oświadczeniem z 6 grudnia 2007r. złożonym powodowi i jego żonie W. M. (1) i K. A. (1) potracili wierzytelność nabytą umową przelewu z 25 lipca 2005r. z wierzytelnością z wyroku Sądu Okręgowego z 16. kwietnia 2004r. w sprawie o sygn. akt V GC 321/03 i z wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 marca 2005r. Pismem z 23 października 2013r. Komornik Sądowy A. B. poinformował powoda, że wśród spraw czynnych prowadzonych przeciwko powodowi znajduje się także sprawa o sygn. Km 721/02 z wniosku P. M., w której egzekwowana należność główna wynosi 106.864,67zł, a odsetki - 2.132.857,54 zł. Po otrzymaniu tej informacji powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 106.864,67zł wraz z odsetkami w kwocie 2.132.857,54zł, powołując się na cesję wierzytelności pomiędzy pozwanym a M., a nadto wywodząc, iż rażąco wygórowane odsetki i inne okoliczności doprowadziły do bankructwa spółkę jawną (...). Sąd Okręgowy ustalił także, że wyrokiem z 5 listopada 2013r. Sąd Apelacyjny w Katowicach na skutek apelacji W. M. (1) i K. A. (1) od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 7 lutego 2013r. w sprawie o sygn. akt VGC 111/12 pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 16 kwietnia 2004r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz J. C., na którą przeszło uprawnienie poprzedniego wierzyciela spółki (...) w C.. Sąd Apelacyjny w motywach swego rozstrzygnięcia przyjął za Sądem I instancji, że powodowie (cesjonariusze) W. M. i K. A. nabyli 25 lipca 2005r. od P. M. (cedenta) wierzytelność wobec T. i I. C. jako współników spółki jawnej, a mianowicie skapitalizowane odsetki wyliczone na dzień 1 czerwca 2005r. w wysokości 654.373,34 zł. W planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w C. ujął wierzytelność P. M. ze sprawy Km 721/02, obejmującą należność główną w kwocie 106.864,67zł i odsetki w kwocie 2.180.115,01zł oraz koszty sądowe w kwocie 13.796,90 zł. W wyniku egzekucji w sprawie Km 721/02 wierzyciel P. M. został zaspokojony łącznie do kwoty 3.306,65zł.

Poddając powyższe ustalenia faktyczne ocenie prawnej, Sąd Okręgowy zastrzegł, iż rzeczą sądu orzekającego w sprawie jest ocena żądania sprecyzowanego w pozwie, ewentualnie w dalszych pismach procesowych, w związku z czym Sąd nie mógł oceniać żądania pozwu jako powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 840§ 1 pkt 1 lub 2 k.p.c., ani jako skargi na czynności komornika z art. 767 k.p.c., ani też jako zarzutów na plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji z art. 1027§ 2 k.p.c., zaś żądanie zapłaty odszkodowania w realiach sprawy było oczywiście bezzasadne. Powód nie zdołał bowiem wykazać, by wskutek bezprawnych działań pozwanego doznał szkody majątkowej. Podkreślił, iż pozwany jest wierzycielem powoda, dysponuje wystawionym przeciwko powodowi tytułem wykonawczym. W oparciu o ten tytuł, z wniosku pozwanego prowadzone jest przeciwko powodowi postępowanie egzekucyjne (Km 721/02). Pozwany zbył części wierzytelności, objętej tym tytułem wykonawczym i nie ograniczył egzekucji w sprawie Km 721/02, niemniej przelew wierzytelności nie dotyczył całej należności jaka mu przysługiwała względem powoda, lecz jedynie części należności ubocznej. Przyjął, iż skoro pozwany nadal uprawniony jest do prowadzenia przeciwko powodowi egzekucji, to nie można zasadnie twierdzić, że egzekucja ta jest bezprawna i rodzi obowiązek odszkodowawczy pozwanego z art. 415 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, iż gdyby nawet zgodzić się z powodem i przyjąć, że w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji komornik określił wierzytelność odsetkową bez pomniejszenia jej o sumę objętą przelewem dokonany przez pozwanego, to i tak ta okoliczność jest irrelevantna dla rozstrzygnięcia żądania zapłaty odszkodowania.

Sąd Okręgowy uznał, że powód błędnie utożsamia ze szkodą sumę egzekwowanego, lecz niewyegzekwowanego świadczenia, wynikającą z tytułu wykonawczego. Podkreślił, iż zarzuty kierowane pod adresem organu egzekucyjnego co do wadliwego wyliczenia egzekwowanego świadczenia także nie mogą stanowić podstawy do skutecznego wysuwania roszczeń odszkodowawczych wobec pozwanego, ponieważ wysokość egzekwowanego świadczenia może być przedmiotem badania jedynie w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego, zaś uchybienia proceduralne komornika

powód, jako dłużnik w sprawie Km 721/02, może zwalczać za pomocą skargi na czynności komornika lub innych środków zaskarżenia przewidzianych w przepisach sądowego postępowania egzekucyjnego. Uchybienia te natomiast nie mogą stanowić uzasadnienia do żądania odszkodowania od pozwanego. Nadto, Sąd Okręgowy stwierdził, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje również żadnych podstaw do skutecznego dochodzenia roszczenia w oparciu o przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 i nast. k.c.), które miałyby zastosowanie, gdyby doszło do wyegzekwowania kwot wyższych niż objęte tytułem wykonawczym. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia powództwa. Kosztami procesu Sąd Okręgowy - w oparciu o art. 98§ 1 i 3 oraz 99 i 108 i 109 § 2 k.p.c. - obciążył powoda, jako stronę przegrywającą, zasądzając od powoda na rzecz pozwanego 7.217 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego pozwanego w stawce minimalnej określonej w § 6 pkt, 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Apelację od wyroku wniósł powód, domagając się jego zmiany przez uwzględnienie powództwa i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, a alternatywnie domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił, iż Sąd Okręgowy błędnie ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a to naruszając art. 233 w zw. z art. 230 k.p.c. przez wnioskowanie z niekompletnego materiału dowodowego, z pominięciem szeregu argumentów powoda, na które nie odpowiedział także pozwany. Apelujący podniósł także zarzut naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c. przez dowolną i niewszechstronną ocenę dowodów oraz naruszenie art. 236 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. polegające na nieprzeprowadzeniu wszystkich dowodów wnioskowanych przez powoda, co miało wpływ na treść orzeczenia i doprowadziło do nieuprawnionego uznania przez Sąd, iż powód nie wykazał, że na skutek działań pozwanego poniósł szkodę. Nadto powód podniósł, iż Sąd Okręgowy naruszył przepisy postępowania, a to art. 233 w zw. z art. 230 k.p.c., bezpodstawnie przyjmując, iż powód nie miał podstawy do wywiedzenia powództwa o odszkodowanie z tej przyczyny, że wysokość egzekwowanego świadczenia podlega badaniu w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego i nie może stanowić podstawy dla żądania odszkodowawczego od pozwanego, gdy postępowanie egzekucyjne trwa i nie zostało zakończone. Wywodził, iż prowadzone przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne opiera się na błędnych podstawach i nie pomija kwot, które nie powinny być egzekwowane. Przywołując naruszenie art. 108 w zw. z art. 111 § 1 pkt. 6 i art. 112 § 1 k.p.c. powód wywodził, iż wadliwe jest także zasądzenie od niego kosztów procesu, ponieważ został zwolniony od kosztów sądowych i nie ma żadnego źródła utrzymania. Oświadczył, iż nie jest w stanie ponieść kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Wywodził, iż apelacja powinna zostać oddalona, jako nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wbrew wywodom apelacji w sprawie nie było potrzeby prowadzenia postępowania dowodowego w szerszym zakresie (notabene sam powód nie wskazuje jakiego konkretnego dowodu Sąd Okręgowy nie przeprowadził). Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy de facto były bezsporne i wystarczające dla rozstrzygnięcia. Poddając je ocenie prawnej, Sąd Okręgowy nie uchybił w żadnej mierze przepisom postępowania cywilnego, jak i nie naruszył przepisów prawa materialnego. Stąd też ustalenia te, jak i ich ocenę prawną Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne.

W szczególności apelujący wadliwie rozumie pojęcie szkody, jak i podstawy żądania jej naprawienia. Szkodą jest bowiem doznany uszczerbek majątkowy, stanowiący normalne następstwo czynu niedozwolonego polegającego na zawinionym działaniu, bądź zaniechaniu sprawcy szkody. Tym zawinionym i niedozwolonym działaniem, w ocenie apelującego ma być prowadzenie przez pozwanego egzekucji w sprawie Km 721/02, a szkodą - kwota, którą pozwany egzekwuje. Założenia te są oczywiście wadliwe. Skoro egzekucja w sprawie Km 721/02 prowadzona jest przeciwko powodowi w oparciu o tytuł wykonawczy, to nie można jej przypisać znamion bezprawnej i zawinionej. Stosownie do art. 804 k.p.c. ani komornik sądowy, ani Sąd w rozpatrywanej sprawie nie jest władny badać zasadności (w tym wysokości) i wymagalności obowiązków objętych tytułem wykonawczym, stanowiącym podstawę prowadzonej egzekucji. Prawomocny nakaz zapłaty Sądu Okręgowego w Częstochowie, oznaczony sygn.. akt VGNC 148/02, korzysta

z powagi rzeczy osądzonej (także w zakresie zasądzonych nim odsetek umownych wynoszących 0,5% za każdy dzień zwłoki). Po zaopatrzeniu go w klauzulę wykonalności stanowi tytuł wykonawczy, który w całości lub w części może zostać pozbawiony wykonalności, tak jak to trafnie stwierdził Sąd Okręgowy tylko w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego. Dopóki tytuł wykonawczy nie zostanie pozbawiony wykonalności, bądź dopóki świadczenie nim objęte nie zostanie wyegzekwowane, będzie on stanowił podstawę prowadzenia egzekucji. Podstawy tej, tak jak to zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, powód nie jest w stanie skutecznie wzruszyć w drodze powództwa o odszkodowanie. Nie sposób zatem przyjąć, że Komornik Sądowy z wniosku pozwanego, pod sygn. akt Km 721/01 bezpodstawnie egzekwuje od powoda należność objętą tytułem wykonawczym (nakazem zapłaty z 12 marca 2002r.; VGNC 148/02). Co ważne, jak dotąd Komornik wyegzekwował na poczet tych należności tylko 3.306,65zł, która to kwota nie zaspakaja nawet kosztów postępowania, podlegających zaspokojeniu w pierwszej kolejności. Komornik nie wyegzekwował żadnych kwot, które można byłoby zaliczyć na poczet wierzytelności odsetkowej, w zakresie w jakim pozwany zbył ją 25 lipca 2005r. osobom trzecim (W. M. (1) i K. A. (1)). Okoliczności te prowadzą do oczywistej konkluzji, iż pozwany nie wyrządził powodowi szkody, prowadząc przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 721/02. Rację w tej materii ma pozwany wywodząc, że dopóki zakres zaspokojenia egzekucyjnego nie spowoduje zaspokojenia nieprzysługującej pozwanemu materialnie części roszczeń objętych tytułem wykonawczym, brak skierowania przez pozwanego wniosku do Komornika o umorzenie egzekucji (co do zbytej przez pozwanego części roszczenia) nie rodzi uszczerbku majątkowego powoda. W konsekwencji nie może być mowy ani o szkodzie deliktowej powoda w rozumieniu art. 415 k.c. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c.), ani też o bezpodstawnym wzbogaceniu się pozwanego kosztem majątku powoda (art. 405 i nast. k.c.).

Odnosząc się na koniec do zawartych w apelacji zarzutów, zmierzających do wzruszenia rozstrzygnięcia o kosztach procesu, Sąd Apelacyjny stwierdza, iż Sąd Okręgowy o kosztach tych orzekł trafnie, w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik sporu, na podstawie regulacji art. art. 98§ 1 i 3 oraz 99 i 108§ 1 i 109 § 2 k.p.c. Wbrew wywiodom apelacji, zwolnienie powoda od kosztów sądowych w sprawie - zgodnie z art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - nie zwalniało powoda od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi procesowemu, który zmuszony był wdać się w spór i podjąć się obrony swoich praw, angażując profesjonalnego pełnomocnika i ponosząc z tym związane koszty.

Z tych to przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku w jakimkolwiek zakresie. Konkluzja ta legła u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako oczywiście bezzasadnej. O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, w oparciu o art. 98 § 1 i 3 i 99 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanego 5.400 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, nieprzekraczającego stawki minimalnej określonej w § 6 pkt. 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz. 490 ze zm.). Podejmując to rozstrzygnięcie, Sąd Apelacyjny miał na uwadze przywoływaną już treść art. 108 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w myśl którego zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, a nadto stwierdzając iż za obciążeniem powoda kosztami postępowania apelacyjnego przemawia też charakter sprawy i zasady słuszności, które nie pozwalają, mimo trudnej sytuacji materialnej powoda, na odstępnie przy orzekaniu o kosztach od zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

SSA Joanna Naczyńska SSA Ewa Tkocz SSA Ewa Jastrzębska